

נראה אור

פרשת שמייני - פרה

תשפ"ב

גליון קיא שנה ג

מבאר רבנו"ק מלעכוויטש קוידענו

{ שניני אור }

זה עתה יצאנו מחג הפורים וכבר ממשיכים אנו בשבת פרה - טהרתן של ישראל, דרוש דרש תמיד כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שתקופה זו מקשה אחת היא, חטיבה אחת של התעלות הטהרות והתקרבות, מחיית עמלק בשבת זכור ובימי הפורים נותנת בנפשנו כח לקבל את אור האמונה והדעת שבחג הפסח, אשר השפעתם מתחילה כבר שלשים יום קודם החג.

חג הפסח הוא ללא ספק חג בעל ההכנות הגדולות ביותר, בדיקת וביעור חמץ על כל הכרוך בכך מחד גיסא, קניות בישולים והכנות לשבעת ימי הפסח מאידך גיסא, הכנות אלו - מבאר אדמו"ר שליט"א מעוררות בנו את חובתנו להכין את הנפש בהכנה רוחנית נאותה כדי לקבל את הארת החג.

עבודה גדולה היא לכוון את הנפש להיות כלי ראוי לאור הגדול, משימה לא פשוטה כלל וכלל, אך דבר אחד ממש לא קשה - להשתוקק ולצפות, תשוקה אמיתית לצאת לחירות משעבודי היצר ולזכות לאור הגאולה ודאי תקרב אל נפשנו את גאולתה.

בפרשתנו - ויהי ביום השמיני - יום הקמת המשכן, ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה', ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וגו', פירש אחד הצדיקים: בני ישראל נעמדו לפני ה' בתשוקה עצומה לגילוי כבודו יתברך, ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא עליכם כבוד ה', תשוקה זו היא הדרך הנכונה לזכות להתגלות כבודו יתברך עליכם.

בדרך זו מבאר אדמו"ר שליט"א ענין שבעת ימי המילואים שתלתם היום - כ"ג אדר, כדברי רש"י עה"פ ויצאו ויברכו את העם, לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו ופירקו בכל יום לא שרתה בו שכינה וכו', בשבעה ימים אלו התגברה יותר ויותר תשוקת בני ישראל, להשראת השכינה בתוכם, ומכח תשוקת ימים אלו זכו ביום השמיני לגילוי כבודו יתברך - וירא כבוד ה' אל כל העם.

ועתה בעוונותינו חרב ביהמ"ק אך כמבואר בספה"ק פנימיות הדברים חיה וקיימת גם כיום, התשוקה להשראת שכינתו יתברך בנפשותינו נוגת בזמן הבית ושלא בזמן הבית, תשוקה שכזו תאיר בנפשנו כבודו יתברך, ושכנתי בתוכם - בתוך כל אחד ואחד.

ודתיהם שונות מכל עם - קראנו עתה במגילה, פירש כ"ק אדמו"ר שליט"א בדברות קדשו לפני מספר שבועות כי אף הגויים יש להם חוקים ומשפטים משלהם, אך כמה שונה דת הגויים מדת ישראל - אצל הגוי העיקר שתקיים את המעשה אך מה שחשבת בשעת מעשה ממש לא מעניין, אבל אצל היהודי כמה משקל יש לכוונה המתלואה למעשה המצוה.

כולנו נעסוק בעז"ה בנקיון הבית מחמץ ובשאר ההכנות לחג, מדוע לא נצרף כונה נכונה למעשינו - לעסוק בהם מתוך תשוקה ורצון להאיר בנפשנו אור הפסח, תשוקה שכזו שודאי תאיר בנו אור הגאולה - חירות עולם.

{ זכרות קודש }

ביטול לרצונו יתברך בקיום המצוות

אלהים אחרים על פני ובעת שנחסר הביטול לרצונו יתברך, אף ההשגה הנעלית ביותר אינה ראויה.

וענין זה נתקן ע"י מצות הפרה הנקראת חוקה, שאף כי משיג בה האדם טעם, עיקר קיומה בביטול לרצונו יתברך ללא טעם והשגה, כמאמר הכתוב (קהלת ז, כג) אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, שאף כי הנני יכול להסכים בטעמי המצוה, עיקר קיומה באופן שרחוקה מהשגה ודעת. ובביטול זה נתקן חטא העגל שנחסר בביטול לרצונו יתברך, ונמשך על האדם טהרה מטומאת מת כאשר נשפע בנפשו בחי' החיים והדבקות הנצחית בהשם יתברך. ולכן איתא בחז"ל (במדב"ד יט, ט) שאמר הקב"ה למשה לך אני מגלה טעמי פרה ולאחרים חוקה, כי משה רבינו ע"ה לא חטא בחטא העגל ולא היה נצרך לכפרה זו, אבל לישראל הנצרכים לכפרה על חטא העגל, יש להם לקיימה דייקא בביטול הדעת והרצון לרצונו יתברך בבחי' חוקה.

צדיקים הבטלים להשי"ת קרויים חיים

זהו מאמר רז"ל (ברכות יח.) צדיקים במיתתם קרויים חיים, מיתתם מורה על עת שיוודים לעסוק בעניני העולם הגשמיים - כלשון הזה"ק (פר נשא קלה:) מאן דנחית מדרגא דיליה קארי ביה מיתה. כי הצדיקים מחמת היותם בטלים להשם יתברך בדבקות אמיתית, קרויים חיים ואינם נפרדים ממנו יתברך בכל מצב שהוא. אבל הרשעים אף בחייהם קרויים מתים ל"ע, כי אף תורתם ועבודתם מלאים בפניות ורצונות גשמיים ונעשה הכל כדבר חולף בבחי' מיתה ל"ע.

ואף העסק בענינים גשמיים בלא כונה נכונה לשמו יתברך די בו להרחיק האדם מדבקותו בהשם יתברך בבחי' מיתה ח"ו, כדאיתא מהבעש"ט הק' (מאור עינים ר"פ שמות) עה"פ (דברים יא, טו) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים, שאם רק סר מעט מהשם יתברך על ידי שעוסק בעניני עוה"ו ברצון גשמי, הרי הוא בכלל ועבדתם אלהים אחרים כאשר נפרד בזה ממנו יתברך.

זהו כל תכלית היהודי בעולמו לעסוק בתורה ומצוות לשמו יתברך, ואף שעדיין רחוקים אנחנו מאד מדרגה זו, אין האדם רשאי להיות שפל בעצמו לומר שאינו שייך לכך, כי אם תמיד ישתדל לטהר מחשבתו וכונתו מתוך שאיפה לבוא לידי

המשך בעמוד הבא >>>

ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' (ט, ט).

במדרש (ספרא ויקרא ט, ט) אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע העבירו מלבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו וכו', עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה'.

עבודת ה' בלתי לה' לבדו

ביאור הענין כי הנה הקב"ה הוא אחד ואין עוד מלבדו, ובכדי שיזכה האדם להידבק בו יתברך, יש לו לעשות כל מעשיו ברצון אחד בביטול גמור להשם יתברך, הן בעבודתו בתורה ותפלה וקיום המצוות תהא כל כונתו ומגמתו לעשות רצונו יתברך ולא עבור רצונות אחרים, ואף בעסקו בענינים גשמיים ייחד לבו לעשות רצון קונו ולא תהא כונתו למלאות תאוות הגוף.

ואיתא בפרי הארץ שבעת שעוסק בתורה ומצוות בביטול לרצונו יתברך מבלי רצון אחר כלל, נעשית עבודתו מציאות רוחנית המתקיימת בנפשו לנצח כאשר היתה כונתו רוחנית. אבל אם עוסק בהם עבור קנאה תאוה וכבוד אשר הם רצונות גשמיים חולפים, נעשים אף המה למציאות גשמית אשר אין לה קיום נצחי בנפשו ל"ע.

זהו ענין טהרת הפרה המטהרת מטומאת מת, כי ענין החיים הוא הדבקות והביטול אליו יתברך, כמאמר הכתוב (דברים ד, ט) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. והוא בעת שמבטל האדם רצונותיו והנאת עצמו וכל עסקו הן בתורה ומצוות והן בענינים גשמיים, רק עבור קיום רצונו יתברך בבחי' יחידה ליחודך. וענין המיתה הוא היפך הדבקות ח"ו, כאשר פונה אחר הנאות ורצונות אחרים בלתי רצונו יתברך.

פגם העגל - הסרון הביטול

והנה ידועה קושיית המפרשים מדוע נקראת מצות הפרה חוקה הלא יש בה טעם - כדברי רבי משה הדרשן שהביא רש"י הק' - בכדי לכפר על חטא העגל, תבוא אם ותקנה צואת בנה. אלא שענין חטא העגל, כי באמת היה רצונם של ישראל להמשיך על ידו השגה נעלית ביותר, אמנם נחסר במעשיהם הביטול לרצונו יתברך לקיים מצות התורה לא יהיה לך

קיום התורה והמצוות אך ורק כי כך ציוה ה'

זה הדבר אשר ציוה ה' תעשו (ט, ט).

פירוש, כל התורה ומצוות אשר ציוה ה' תעשו, דהיינו שיהיה כוונתכם בעשייתם רק לקיים מצות ה', ואז וירא אליכם כבוד ה'.

מרן אדמו"ר האמצעי ז"ע

לשמה, כדאיתא בנועם אלימלך (פר' צו עה"פ זאת תורת העולה) - שהיום יו"ד דיליה זי"ע ועכ"י - שכל אשר התירו חז"ל (פסחים ג:) ללמוד שלא לשמה הוא רק כאשר לא יסכים בדעתו לעמוד תמיד בדרגה שלא לשמה, כי אם מתוך שלא לשמה יבוא לשמה.

ובנועם אלימלך פר' קרח (ד"ה או יאמר ואני הנה) איתא ביאור המשנה (אבות ד, יב) יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, שעה אחת מורה על שעה שמייד עצמו לבחי' אחד שעוסק בכל מעשיו בכונה טהורה להשם יתברך בלא שום רצון אחר, ושעה זו יפה וגורמת תענוג להשם יתברך מכל חיי העוה"ב יותר מכל העולמות העליונים. כי זהו תכלית כל הבריאה שייחד היהודי מציאותו להשם יתברך בכל עניניו. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז, שעל ידי יחוד זה של בחי' עוה"ב בתוך חיי העוה"ז, נמשך עליו מלעילא בחי' אחד להיות מציאותו מאוחדת ודבוקה בהשם יתברך והוא יפה מכל תענוגי עוה"ז.

פגם נדב ואביהוא - חסרון הביטול

בזה יתבאר ענין נדב ואביהוא אשר ודאי אין לנו כלל השגה בעוצם מעלתם כדמשמע מחז"ל שהיו גדולים ממשה ואהרן, דאיתא (סנהדרין גב) שאמרו על משה ואהרן מתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור, היינו שלפי שגב מעלתם היו יכולים להמשיך עבודה נעלית יותר ממשה ואהרן, ומתוך כונה זו נכנסו למשכן להקטיר קטורת ביום הקמתו. אמנם כיון שהיה כל ענין המשכן לכפר על עוון העגל אשר היה בו חסרון בביטול לרצונו יתברך, הוצרך להיות כל סדר הקמתו וחיונוכו בביטול הגמור למצות ה', כמפורש בכתוב הרבה פעמים שהיה הכל כאשר צוה ה' את משה, וכיון שמעשה נדב ואביהוא לעבוד עבודה נעלית יותר היה אש זרה אשר לא צוה אותם (א, כ), היה בזה חסרון לפי ערך מעלתם ביום הקמת המשכן.

כלל גדול הוא בעבודת היהודי שכל ההשגות הרוחניות אף הגדולות ביותר צריכות להיות בביטול לרצונו יתברך כאשר צוה ה', כדברי המשנה (אבות ב, ד) בטל רצונך מפני רצונו, ואין כונת המשנה רק לאנשים פשוטים שכל רצונם בעניני אכילה ושתיה, כי אם אף אנשים רמי מעלה שרצונם ותשוקתם להוסיף קירבה ודבקות בהשם יתברך, אם נחסר בנפשם הביטול לרצונו יתברך הרי זה חסרון בעבודתם.

זהו ביאור המדרש אותו יצה"ר תעבירו מלבכם, הוא היצה"ר שהכשילים בעוון העגל שלא יבטלו רצונם לרצונו יתברך, ותהיו כלכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, שיבואו לבחי' אחת ביחוד גמור להשם יתברך, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו בלא שום רצון אחר מלבד קיום רצונו יתברך - זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, עשיתם כן וירא אליכם כבוד ה' שיזכו להשראת השכינה ודבקות אמיתית בחי החיים.

יעזור השם יתברך שנזכה להידבק באמת בקיום רצונו יתברך, ונזכה להתכונן כראוי לחג הפסח ולקבל כל קדושות החג, ולהקריב קרבן הפסח במועדו ובמקומו וכהלכתו בבנין ביהמ"ק על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

שמיני פרה תשע"ד - רעוא דרעיון

חלקו השני של המאמר על הספה"ק
חיים וחסד' יתפרסם א"ה בקרוב

עמודי אור

את זה לא תאכלו ... את הגמל (יא, ד)

פרפראות להכמה ורמזים בעבודת ה' בענין הגמל

שהחזיר יהיה מעלה גרה שיהיה נולד בו סימני טהרה על פי תורה, מזה ראייה כי מה שכתוב בתורה והוא גרה לא יגר, הוא רק נמנע לפי שעה, אבל אינו נמנע בהחלט.

אבל הגמל איתא עליו בחז"ל (סנהדרין קו). דאזיל למיבעי קרני, וזה סימן גאווה, ולא הסכים על הבריאה שלו מפני גובה וגאון, מזה מובן שהוא מושחת גם ממדת ההסתפקות וגם גאווה גדולה, לכן אצלו כתוב איננו מפריס, כי הסימן טומאה שלו הוא נמנע בהחלט וישראל לעולם בלי תיקון, כי פליג על בריאתו, והדברים עמוקים ודפ"ח וש"ו.

אמרי יעקב שמיני תרע"ז

מוציאין את האדם מן העולם - היינו גם מה שכבר יש לו

הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם (אבות ד, כא), יש לפרש לשון מוציאין ע"ד שאמרו ז"ל האי גמלא דבעי קנא אודני דהוי ליה גזיזי ליה מיניה, המתאוה מה שאינו שלו, מה שבידו לוקחין ממנו, כמו שאירע לקורח ואבשלום כידוע. וזה שמדייק שמוציאין את האדם כלומר שמוציאין ממנו מה שיש בידו והשיג כבר, מוציאין אותו ממנו ונאבד מן העולם, ונמצא לא די שלא יעלה בידו מבוקשו, רק יפסיד מה שבידו. א"כ מי שעניני שכל לו, כמה ירחיק עצמו ומחשבתו מקנאה ותאוה וכבוד.

רבי נפתלי הירץ מ"מ ומ"ץ דלעכוויטש - תלמיד מרן הס"ק זי"ע, בית אבות עמ"ס אבות

מהגמל נלמד למעט באכילה

אמר שיש לאדם למעט באכילתו וכו', כל הברואים לפי אכילתם כך הוא משך ימיהם. כי יש ברואים שהם בארץ ואוכלים כל ימיהם ומשך חיותם הוא מעט מאוד, לכל היותר חצי שנה. והבהמה גם היא מרבה באכילתה, וגם כן משך ימיה מעט. ואין לך בכל הבהמות מי שממעט באכילתו כמו הגמל, ויש גמלים שחיים שמונים שנה.

אמרי פינחס שער הקדושה אות פא, ועי' שער עולם ומלואו אות מו - אין לך שוטה בכל הבהמות כמו הגמל.

פרפרת מתורת הגאון בעל 'דרך אמונה' וצוק"ל

בתוך ימי השבעה להסתלקותו

הגמל צועק לפני שמכה את שונאו כדי שיוכל לברוח

גמל אומר (ירמיה כה, ל) ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו (פרק שירה, פ"ה), עי' רד"ק ומצודות שפי' שאוג ישאג על נוהו שצועק על בית המקדש שנגזר עליו להחרבו. והנה אמרו בשמו"ר פ"ט ס" ט' בנוהג שבעולם בשר ודם שהוא מבקש להביא רעה על שונאו פתאום מביא עליו עד שלא ירגיש בו, והקב"ה היה מתרה כו' כדי שישוּב בו. והנה הבעל חי כשרוצה להתנפל על שונאו אורב לו ומתנפל עליו פתאום כמ"ש יארב במסתר כאריה בסוכו, דב אורב הוא לי, ובאיוב ל"ח ישוב בסוכה למו ארב ושם ל"ז ותבא חיה במו ארב. אבל טבע הגמל כשרוצה להכות הוא צועק תחלה כמ"ש הרי"י מיגש בב"ב צ"ג א' מובא בשטמ"ק שם, וזה גורם שהשני יכול לברוח, והוא כמדת הקב"ה שמכריז תחלה כדי שיוכלו לשוב, וזהו שאוג ישאג על נוהו להכריז שיחריב ביהמ"ק כדי שיוכלו לשוב.

פרק בשיר על פרק שירה אות פט

אזני הגמל קצוצות כי ביקש גם קרנים

גמלא אזלא למיבעי קנא אודני דהוו ליה גזיזי מיניה (סנהדרין קו), הגמל שהלך לבקש לו קרנים, לא דיו שלא נתנו לו קרנים אלא אף האזנים שהיו לו חתכו ממנו.

יד רמ"ה (סנהדרין שם)

מאבד מה שנתנים לו

הרה"ק רבי יחיאל ממוש זצ"ל היה אומר בשם מרן הס"ק מלעכוויטש זי"ע, גמלא אזלא למיבעי קנא, ר"ל המבקש מדרגות וקרני אורה שאינן שייכות אליו, מאבד גם מה שהשיג כבר, והבן.

למי ראויה ישיבת ארץ הקודש

אשר על כן הבא לגשת אל הקודש פנימה יזמין עצמו לכל האמור ויבחין בנפשו אשר לו כח לעמוד בכל אלה דלא לגזוז אודניה מיניה, וישער בעצמו שעל כל פנים רוב מדותיו מתוקנים והוא ימשול בס, אז ילך לבטח דרכו בעצת גדולי העצה אשר עמיהם והשומע ישכון בטח ושאנן.

אגרת קודש מוהר"ק מוהר"א מקאליסק זי"ע משנת תקנ"ו - 'להשיב מפני הכבוד לכל שואל ומבקש לשכונן כבוד בארץ הקדושה, פרי הארץ מכתב לו

לגמל לא יהא תיקון לעתיד לבוא בגלל גאוותו

מפני מה אצל הגמל כתוב (יא, ד) ופרסה איננו מפריס, ואצל השפן והארנבת והחזיר כתוב (ה - ז) ופרסה לא יפריס, ופרסה לא הפריסה, גרה לא יגר, מפני מה כאן כתיב איננו וכאן כתוב לא. ואמר דאיתא במסכת אבות (פ"ב מ"ה) אין בור ירא חטא ולא עם הארץ חסיד, גם כן זה הקושיא, למה אצל בור אמרו אין, ואצל עם הארץ אמרו לא. והתירוץ הוא על פי מה שכתב הרמב"ם הקדוש (עי' במגן אבות לרשב"ץ) הנפקא מינה בין בור לעם הארץ, כי מי שהוא מושחת וריק הן ממדות והן ממעשים נקרא בור, שהוא ריק מכל, הן ממדות טובות והן ממעשים טובים, אצלו אמרו אין בור ירא חטא, אין הוא נמנע בהחלט, היינו שלא יוכל להתתקן, כי אין לזה שום תיקון ועצה בהחלט. אבל עם הארץ נקרא גם כי יש לו מדות אבל אין בו מעשים, עליו אמרו בלשון לא, שזה הוא אין לשון נמנע בהחלט, רק היום לא, היינו נמנע לפי שעה, אבל יוכל להיות

שישוב ויתחיל לעשות מעשים טובים ואז יוכל להיות גם חסיד, כי על ידי המדות יוכל לבוא גם כן לידי מעשים טובים.

ואיתא בחז"ל (ר"ה יא.) על פסוק (בראשית ב, א) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם, שכל מעשה בראשית כל החיות וכל הברואים לדעתם נבראו, לצביונם נבראו, וזה גופא הוא בבחינת מדה טובה שהסכימו כולם לרצון השם יתברך להיות נברא כמו שהם עכשיו ואפילו החיות הטמאות, לכן כתוב אצלם הסימן טומאה בלשון לא, כי אינו בהחלט לעולם, ויכול להיות שיבואו ימים שיטהרו, כמו שאמרו חז"ל (עי' ברבינו בחי ויקרא יא, ד) על החזיר שעתידי להיות טהור. וכתוב באור החיים הקדוש (פסוק ז) לא שתשתנה חס ושלוּם התורה, אלא

הגאון הצדיק רבי מנחם נחום רבינוביץ צוק"ל

חתן כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע
ראש ישיבת 'תומכי צדק' בחצר הקודש
כ"ג אדר ב' תשי"ט

שורש הטהרה למעלה מדעת האדם והשגתו

מצות פרה אדומה נקראת חוקה, ובספה"ק הקשו מה טעם נקראת חוקה הלא יש בה טעם כדברי רבי משה הדרשן לכפר על חטא העגל תבוא אמו ותקנח צואת בנה, וביארו שנקראת חוקה מחמת שהיא מטהרת טמאים ומטמאת טהורים שאינו מובן בשכל.

ההבנה הפשוטה בדברים אלו שמחמת שהלכות הפרה אינם מובנים בשכל האדם נקראת הפרה חוקה, אמנם האמת הוא היפך זה כי אחר שנטמא האדם ונתרחק מחי החיים יש להמשיך לו חיות חדשה ע"י חיבור חדש להשם יתברך מקור החיים, ומקום זה הוא עליון מאד ואינו מושג בדעת אנוש ודייקא ממקום זה יכולים להמשיך לו טהרה ולחדש דבקו בהשם יתברך, ונמצא שטהרת הפרה היא חוק מצד עצם מהותה כי נמשך הטהרה ממקום עליון למעלה מטעם ודעת, וכיון שזהו ענין הטהרה ממילא יכולה הפרה לטהר טמאים ולטמא טהורים, כי במקום זה יכול הענין להשתנות שלא לפי גדר הדעת וההשגה.

בחתם סופר איתא עה"פ (יא, מד) והתקדשתם והייתם קדושים שברצות האדם להתקדש ולהטהר הלא אין בכחו להמשיך על עצמו קדושה, אלא שאין לו אלא לעשות השתדלותו לטהר ולקדש עצמו ומשים יערו עליו רוח טהרה וקדושה, כמארז"ל (יומא לט.) אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה מלמטה מקדשין אותו מלמעלה בעוה"ז מקדשין אותו בעוה"ב, והוא כפי שנתבאר שמקור הטהרה ממקום עליון למעלה מהשגת האדם וממילא אין בידו להמשיכה על נפשו, וכל מעשיו אינם אלא כהשתדלות מועטה כפי כחו שע"י זה ימשיכו עליו מלעילא טהרה וקדושה.

מזה נלמד ונדע כי אף אם נתרחק היהודי מאד מקדושת יוצרו ועתה גדול חפצו לשוב לטהרת הלב כימי קדם, אמנם לפי סברתו וחשבונו אין הדבר לפי כחו ואין ביכולתו לטהר עצמו אחר שנתרחק כ"כ ל"ע, ידע ויאמין שאין הטהרה תלויה במעשיו כי אם נשפעת היא ממקום עליון שאין דעת האדם מגעת, ובאם יעשה אשר בכחו וביכולתו להתקרב ליוצרו מכאן ואילך בהתחדשות וברצון אמיתי, ודאי ישפיעו עליו טהרה וקדושה מלעילא.

היום יו"ד של דודי מרן אדמו"ר זי"ע אשר היה גדול בכך שהחזיק עצמו בקדושה בכל המצבים והזמנים זי"ע ועכ"י שנזכה לטהרה אמיתית ולהתכונן כראוי לחג הפסח להיות ראויים לאכול קרבן פסח, כדאי' ממרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע בניסן עתידין ליגאל, עתידין מלשון מזומנים שבכל שנה בחודש ניסן באים ישראל למצב שמוכנים לגאולה, ובכל שנה מתעורר אור הגאולה בחודש זה כבימי יציאת מצרים כדכתיב הן גאלתי אתכם אחרית כראשית. וכן איתא בספה"ק ניסן מלשון נס והוא כלשון הגמ' נגחן רבצן שהוא דבר קבוע ואינו פעם אחת בלבד, כי בחודש זה מתחדשים תמיד ניסי יציאת מצרים, וביותר שעתה הוא מוצאי שביעית והוא זמן המסוגל לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שמיני פרה תשע"ו - קידושה רבא

מאמרים מאדמו"ר הזקן ומחוז"ז מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע, אלפים ורבבות של דפים הכתובים בכתב ידו נשתמרו עד לדורנו ומצפים ליד גואלת בקרוב.

כך התנהלו הדברים על מי מנוחות משך כתשע שנים עד לפרוץ מלחמת העולם הראשונה האיזומה בשנת תרע"ו, רבינו יוסף ברח בראש קהל עדתו למינסק הביירה שם עלה בסערה השמימה בפתע פתאום בשנת תרע"ו, ואילו ר' נחום שב אז אל ארץ מגורי אביו.

טרם שובו עמד הוא בכור המבחן אצל גדולי ישראל ששהו במינסק באותם ימי מלחמה, ביניהם הגאון המפורסם רבי חיים מבריסק שכתב בתוך הדברים '...כן הוא נעלה בכל, וממולא בכל יקר וסגלה, נפש עדינה ומגוע היחש והוא חתן הרה"ג מאקווידנאו זצ"ל...!

מעוטר בכתבי סמיכה מגדולי ליטא שב אל בית אביו שקבע אז את מושבו בעיר 'אזנינסק', כשהיה יד ימינו של אביו בכל עניני הציבור, עד שבהסתלקותו של אביו בשנת תרפ"ב קבלו על עצמם בני העיר את מרותו ומינוהו לרב אב"ד, אך רבי נחום בטוהר נפשו לא החזיק זמן רב במשרה זו, בר"ה שנת תרפ"ג שלח להודיע בכל בתי כנסיות שבעיר שמעתה ואילך הוא איננו עוד רבה של העיר, רבי נחום הביא את אחד מחשובי הרבנים שבליטא שיכהן במקומו.

מנחם ציון

לאחר מספר שנים, כשרדיפות הקומוניסטים הארורים נגד חיי הדת התגברו, כשבמיוחד רודפים הם את רבנן ותלמידיהן - רבני ערים ומרביצי תורה, עבר לעיר הגדולה 'אודסה' כשגם שם התקבצו מסביבו מבקשי ה' ודורשי שמו, אך כשגברו הרדיפות החל בהשתדלויות לעלות לעבר ארץ הקודש, עד שבשנת תרצ"ד עלה בידו לקבל אשרת כניסה - סרטיפיקט לארץ ישראל שכידוע באותם הימים היתה זו יקרת המציאות.

רבי נחום הגיע לנמל חיפה ביום שישי ערש"ק, כשבמהלך השבת הוכרח להשאר בחיפה, הרבנים דמתא מיהרו להכיר ברום מעלותיו של הצדיק שבא לבית מלונם, ומיד הציעו לו לכהן כמרא דאתרא בשכונת 'הדר הכרמל', בהיווסד בית הדין בעיר 'חיפה' מינו את רבי נחום לדיין הממונה על גיטין וקידושין, רבי נחום לא היה מרוצה ממינוי זה שכן אחריות רבה וכבירה מונחת על כתפי הנושאה, על כן פנה לרב העיר חיפה - הרה"ג ר' ברוך מרכוס בבקשה שיפטרו מלשאת תפקיד זה, אך הרב לא אבה לפטרו מתפקיד זה באמרו שדווקא האיש אשר כה ירא הוראה הוא, הוא הוא הראוי לשאת תפקיד רב אחריות זה.

כעשרים וחמש שנה שפט את ישראל בעיר חיפה תוך שהוא זוכה להערצה והערכה לפעליו הכבירים, עד הסתלקותו לשמי מרום ביום כ"ג אדר ב' שנת תשי"ט, בהותירו אחריו את בניו רבי נח ורבי פינחס יוסף, מדברי תורתו יצא לאור הספר 'מחשבת נחום'.

חובת הכרת הטוב מרובה חבים אנו חסידי קוידינוב, להאי גברא רבה לשונו עט סופר מהיר, בונה ומקים היכלי תורה, עמד לימין חותנו רבינו יוסף הצדיק בכל עניני עדתנו הקדושה, ואף העלה על הכתב חלק ניכר מדברי תורתו הק' של רבינו הקדוש, ואף מאשר העתיק מכתבי פה ממלל רברבן כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע.

ניתן ליאמר כי לולי אזור חלציו להעלות על הכתב דברי תורה אלו, כמעט שלא נשתתרה שם ושארית לאורם הבהיר של תורת רבינו אהרן קדוש ה' ובנו רבינו יוסף הצדיק. בעצם יומא דהילולא דיליה הבה נקדיש מספר שורות לזכר אותו צדיק וחסיד ולהביט מה פעל.

נצר מטעיו

הרה"ק ר' פינחס מקאנטיקובה, צדיק וקדוש, בן אחר בן לאחד מהצדיקים הראשונים - הרה"ק ר' גדליה מליניץ זי"ע, בעמח"ס תשואות חן, רבי פינחס היה בן הרה"ק ר' יצחק יואל בן הרה"ק ר' גדליה אהרן מסוקליבקה, בנו של הרה"ק ר' יצחק יואל מליניץ בן הרה"ק ה'תשואות חן', כמו"כ התייחסה משפחתם להרה"ק ר' פינחס מקאריץ ולהרה"ק מאפטא, רבי גדליה אהרן היה חתנו של הרה"ק ר' שמואל אבא מסלאוויטא ורבי גדליה אהרן היה חתנו של הרה"ק מזינקוב - נכד הרה"ק מאפטא, זכות כולם יגן עלינו.

לצדיקים רבים נוספים התייחסה משפחה זו, מרן מוהר"א הגדול מקארלין זי"ע, הרה"ק ה'מאור עינים' ובנו המגיד הק' מטשערנאביל, הרה"ק מבראדיטשוב, הרה"ק מליאדי. בבית רם ונשא זה נולד בשנת תרמ"ז ביום כ"ז אדר רבי מנחם נחום בעיר קנטיקובה שבאוקריינא ושמו נקרא 'מנחם נחום' על שם זקנו הק' מטשערנאביל. הנער היה ידוע בכישרונותיו החריפים והתחבב על כל צורבי מרבגן ותופשי התורה שהשתעשעו עמו בסוגיות הש"ס, בשו"ת 'דברי מלכיאל' להגאון הנודע רבה של לומז'א שבליטא נמצאת תשובה ששיגר הגאון לרבי נחום בהיותו אך נער.

מנחם ובינה

כך עלה ונתעלה במעלות התורה והיראה, עד ששמעו הגיע לכ"ק מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע שאיווהו לחתן עבור בתו הרבנית אסתר הדסה ע"ה, רבי מנחם נחום התחבב ביותר על מרן מוהר"י עד שמינהו לעמוד בראש הישיבה המפוארת שהקים - תומכי צדק, ישיבה זו היתה ידועה בתלמידיה ומרביצי התורה שלה, תלמידי חכמים מופלגים שפיארו את שולחן המזרח של עולם התורה ורבי נחום ניהל את הישיבה בחן, בחסד ותבונה, תוך שהוא זוכה להערכה רבה מחותנו הק' וכל תלמידי הישיבה ואנ"ש על פועליו הכבירים.

כאמור בפתח הדברים, יגיעה רבה טרח רבי נחום כאשר העלה על הכתב בקביעות את רובי תורתו ואמרות קדשו של חותנו הקדוש, ואף העתיק את כל אגרותיו הרבות שנשלחו לכלל אנ"ש בכל מקומות מושבותיהם, כמו גם העתיק את הכתבים שהיו בחצה"ק מרבוה"ק לדורותיהם הם

איתא בגמ' (סוכה נה.) דרש רבי יהודה לעתיד לבוא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים, צדיקים נדמה להם כהר גבוה ורשעים נדמה להם כחוט השערה, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה.

במאור ושמש (פר' דברים) מקשה היאך לצדיקים נדמה היצה"ר כהר ולרשעים כחוט השערה, וכי מהו מציאות האמיתית ומיישב שם לפי דרכו.

היצר מראה שהעבודה כהר גבוה

יש לברר כי אמנם נסיונות היצר מחד גיסא הם כהר, ומאידך גיסא כחוט השערה. כי בעת שחפץ היהודי להתקרב לעבודת יוצרו, מתחכם היצר להראותו שהעבודה היא כהר גבוה, להיות ירא שמים ועובד ה' באמת הוא עבודה גדולה, לדעת את כל התורה כולה – כל הש"ס הוא הר גבוה, להתפלל כל התפילות בשלמות הכונה ובדבקות הוא דבר קשה מאד. והרשעים בשומעם דברי היצר מתפתים לו ואומרים וכי מי יכול לכבוש הר כזה, והלא אף אם אתחיל בעבודתי ואצליח פעם אחת אכשל אח"כ כמה וכמה פעמים ואזי לא יהא תועלת ליגיעתי, א"כ אין טעם להתחיל כלל בעבודת הבורא.

וביותר דאיתא בגמ' (עירובין יג.) שנחלקו בית שמאי ובית הלל אם נח לו לאדם שנברא או נח לו שלא נברא, נמנו וגמרו נח לו לאדם שלא נברא משנברא, ובמהרש"א מבאר הטעם בזה כי בתורה יש יותר מצוות לא תעשה שעלול האדם להיכשל בהם מאשר מצוות עשה שיכול לקיימם ולקבל עליהם שכר, א"כ הוא רחוק משכר וקרוב להפסד. וכאשר מתבונן בכך הרשע נופל ברוחו וסובר שאין העבודה לפי כחותיו, וממילא אינו מתחיל בעבודת יוצרו.

עבד ה' מביט רק על הרגע שלפניו

אמנם עובד ה' האמיתי אינו מחשב מעולם חשבונות אלו, כי אם חשבון אחד בלבד הכי צדק היא עתה נחת רוח להשם יתברך על ידי – וכי ע"י העבודה שבעוד שבוע או חודש אם על ידי עבודת יום האתמול או שלפני שנה, הלא כל הבריאה תלויה ועומדת בנחת רוח שתבוא להשם יתברך על ידי עבודתי ברגע זה. כאשר חושב האדם הנני צריך לברך היום מאה ברכות בכונה, נראה לו זאת כדבר קשה. אבל אם חושב וכי נדרש ממני עתה מאה ברכות, הלא אין נדרש מאתי אלא ברכה אחת בכונה, אזי נקל לו להתגבר ולעשות רצונו יתברך כראוי. כאשר חיים בהכרה זו כל העבודה אינה אלא כחוט השערה, כי בכל עת נצרך להתאמץ רק בתפקיד השייך לרגע זה.

ובכדי שיחשוב רק על הרגע שלפניו יש לו לדעת ערך כל פעולה קטנה בעבודתו, כאשר הוא מחשיב כל ברכה שאומר יהא בו רצון לומר ברכה אחת בכונה. איננו יודעים מה שנעשה למעלה מכל פעולה קטנה שעושה יהודי אף אם אינו עושה דבר שלם, איזו חשיבות עצומה יש לכל התגברות כל התעוררות וכל התחזקות. עבודת היהודי אינה תפקיד כללי שנמשך במשך כל שנות חייו, הוא נברא בעולם עבור הרבה

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כ"ג אדר הראשון דהאי שתא
יוד"ק של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע

פרטים, כל רגע הוא פרט לעצמו, כל קטע ושורה שלומד בגמרא, כל התגברות היצר – הם עולם בפני עצמו, כאשר מכירים בכך מייקרים כל מעשה קטן ולא מחשבים אם יצליחו בעבודה זו בשלמות במשך כל החיים.

מרן הרה"ק הרמ"מ מוויטעבסק זי"ע אמר מהיכן יודע שאוירא דארץ ישראל מחכים, כי בהיותו בחו"ל היה מבקש מהשם יתברך שיזכה לומר לפניו ברכה אחת כראוי, וכאשר הגיע לארץ ישראל מבקש שיזכה לומר לפניו יתברך תיבה אחת כראוי, כי לומר תיבה אחת כראוי הוא עולם מלא, וממון הרה"ק הס"ק מלעכוויטש זי"ע איתא יחיל ה' מדבר קדש (תהלים כט, ז), הקב"ה מצפה לדיבור קדוש שמוציא איש יהודי מפיו לפני השם יתברך בכונה ראויה בפנימיות הלב.

יהודי צריך לשמוח בכל פרט ופרט בעבודתו שזכה לקיים, כאשר הוא מניח תפילין של יד הוא מתבונן שמקשר ע"י זה לבו להשם יתברך ושמה בפעולה זו, קודם שמברך על התפילין הוא מתבונן ומברך כפי שיהודי מברך ושמה בברכה זו, וכאשר זוכה אף להניח תפילין של ראש הוא בשמחה עצומה שזכה גם במצוה זו, בצורה כזו הוא מתגבר על יצרו ומתעלה בעבודתו יותר ויותר.

זהו ביאור הגמרא צדיקים נדמה להם כהר גבוה ורשעים נדמה להם כחוט השערה, כי בעת שמבקש היצר להתגבר על האדם בהראותו לו שעבודת הבורא היא כהר גבוה ואינה לפי כוחו, ידע שאין לו לחשוב עתה כי אם מתפקידו ברגע זה ונמצא שאינו אלא כחוט השערה. לכן לרשעים שנתפתו ליצרם בשעת מעשה שהעבודה כהר גבוה, נדמה להם היצר כחוט השערה כאשר הוא באמת כל התגברות לעצמה. אבל הצדיקים שהתגברו תמיד על יצרם ע"י שלא הביטו אלא על תפקידם עתה שהוא כחוט השערה, נדמה להם היצר כהר גבוה. כי אחר שסיימו עבודתם נתקבצו כל פרטי מעשיהם שהם כחוט השערה להיות כהר גבוה, אשר על ידם זכו לעלות בהר ולהידבק בו ית'.

מהיצר עצמו יש ללמוד היאך להתגבר עליו

והנה בעת שרואה היצר שאין האדם מתפתה לו להרפות מעבודתו בהראותו לו שהעבודה היא כהר גבוה, מתחכם עליו בהיפך מזה, שמפתהו לאמר שודאי אין לו להתייאש מעבודתו לגמרי כי אם ממעשה זה בלבד, ומסכים היצר עמו שמחר יתפלל שחרית וערבית כראוי רק מתפלת ערבית זו הוא מקררו ומפתהו לוותר עליה, הוא בא לאדם ירא שמים אשר ודאי אינו מוכן לברך בקביעות ללא כונה ומתגבר עליו להפריעו ולקררו רק מברכה זו. וע"י שמדמה האדם שאין כאן אלא ויתור אלא על מעשה זה בלבד, מתפתה לו ומתרפה מעבודתו ח"ו.

בזה יתבאר מאמר הכותב (דברים ג, א.) רב לכם סוב את ההר הזה פנו לכם צפונה, דאיתא בספ"ק עה"פ (שם סא, א.) ושבת שביו שיש להשתמש בתחבולות היצר עצמו כדי להתגבר

עליו. על כן בעת שבה היצר להראות לאדם שלמות העבודה שהיא כהר גבוה ואין בכחו לעמוד בה, יאמר לו הלא אתה עצמך באת אתמול להרפות ידי בעבודתי בטענה שהנני יכול להמשיך לאחר זמן – רק במעשה זה בלבד אין לי להתגבר ולעשותו כראוי, א"כ עתה אשתמש בעצה זו גופא שלא לשמוע לך שעבודת ה' היא כהר גבוה, כי אביט רק על מעשה זה בלבד אשר הוא כחוט השערה.

זהו רב לכם סוב את ההר הזה – שלא ישמעו לדברי היצר שגדולה העבודה כהר, פנו לכם צפונה מורה על היצר הרע הנקרא צפוני (סוכה נב.), שתלמדו ממנו עצמו כיצד להתגבר עלי, שיחשוב בדעתו איני נצרך עתה לברך אלפי ברכות כראוי במשך כל החיים, כי אם ברכה אחת הנני חפץ לומר עתה כראוי לפני השם יתברך.

כדרך דאיתא בתפארת שלמה (ריש פר' חוקת) בדרשת חז"ל (ברכות סג.) עה"פ (במדבר יט, ד) זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, שידמה תמיד בנפשו כי כבר נסתלק מן העולם ונתנו לו רשות לשוב לעולם ליום אחד, הלא ודאי יציל כל רגע ביום זה לתורה ועבודה. באופן זה צריך האדם להביט תמיד על כל יום כיום בפני עצמו וישמח בכל אשר זכה לעשות ביום זה, כל מה שהיה מקודם וכל אשר יהא אח"כ אינו נוגע עתה כלל, עתה הוא שמח בכל ברכה שמברך כראוי ובכל תיבה שמוציא מפיו בתורה, כל פרט בעבודתו הוא ענין בפני עצמו ואינו קשור להר הזה.

התקבצות כל חלקי העבודה ביום ההילולא

בדברים אלו יתבאר דברי האור החיים הק' (פר' ויחי עה"פ ויקרבו ימי ישראל ופר' וילך עה"פ וילך משה) שקודם הסתלקות האדם מהעולם מתקבצים בו כל חלקי נפשו כמאה"כ (תהלים קד, כט) תוסף רוחם יגועון. וכפי שנתבאר שהצדיקים מתגברים תמיד על יצרם ע"י שאין מתבוננים אלא על חוט השערה הנדרש מאיתם בעת הזאת, ואזי זוכים שקודם הסתלקותם מתקבצים בנפשם כל פרטי עבודתם מכל ימי חייהם, כל ההתגברות וההתחזקות בכל הזמנים והמצבים מתאספים בנפשם להיות כהר גבוה, וע"י זה מתעוררים באהבה עצומה להשם יתברך בכח התקבצות כל האהבות שהיו להם בכל פרט בעבודת קונם.

זהו גודל ענין יום ההילולא שבימים זה מתקבצים אצל הצדיק שלמות כחות נפשו כל אהבת ה' ויראתו שבכל ימי חייו כבימים הסתלקותו, וביותר דאיתא בספ"ק שבכל שנה ביום ההילולא נתעלה הצדיק מדרגה לדרגה, היינו שמדרגה זו שזכה ביום ההסתלקות בשלמות כחות נפשו מתעלה לדרגה נעלה יותר.

היום הוא יומא דהילולא של דודי מרן אדמו"ר זי"ע והרה"ק ר' חייקל מאמדור זי"ע ועוד צדיקים, זכות הצדיקים יגן עלינו ועל כל ישראל שזוכה להידבק בדרכיהם ולעשות נחת רוח להשם יתברך, יעזור השם יתברך שבזכות הצדיקים יושפע לנו ולכל ישראל בכל העולם רחמים וחסדים שינצלו כולם מכל רע ונזכה לגאולה השלמה ובנין ביהמ"ק בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו.